

Русалка Днестровая

**Москва
«Книга по Требованию»**

УДК 93
ББК 63.3
Р88

Р88 Русалка Днестровая / – М.: Книга по Требованию, 2021. – 156 с.

ISBN 978-5-458-24067-3

ISBN 978-5-458-24067-3

© Издание на русском языке, оформление
«YOYO Media», 2021

© Издание на русском языке, оцифровка,
«Книга по Требованию», 2021

Эта книга является репринтом оригинала, который мы создали специально для Вас, используя запатентованные технологии производства репринтных книг и печати по требованию.

Сначала мы отсканировали каждую страницу оригинала этой редкой книги на профессиональном оборудовании. Затем с помощью специально разработанных программ мы произвели очистку изображения от пятен, клякс, перегибов и попытались отбелить и выровнять каждую страницу книги. К сожалению, некоторые страницы нельзя вернуть в изначальное состояние, и если их было трудно читать в оригинале, то даже при цифровой реставрации их невозможно улучшить.

Разумеется, автоматизированная программная обработка репринтных книг – не самое лучшее решение для восстановления текста в его первоизданном виде, однако, наша цель – вернуть читателю точную копию книги, которой может быть несколько веков.

Поэтому мы предупреждаем о возможных погрешностях восстановленного репринтного издания. В издании могут отсутствовать одна или несколько страниц текста, могут встретиться невыводимые пятна и кляксы, надписи на полях или подчеркивания в тексте, нечитаемые фрагменты текста или загибы страниц. Покупать или не покупать подобные издания – решать Вам, мы же делаем все возможное, чтобы редкие и ценные книги, еще недавно утраченные и несправедливо забытые, вновь стали доступными для всех читателей.

Серия Книжный Ренессанс

www.samizday.ru/reprint

Сказати нам дащо о правописи сей книжочки. Хочемо зачинати, проте знати нам конче, яке теперѣшному язикови истинное лице; за-для-того держалисмо-ся правила: „пиши як чуєшь, а читай як видишь.“ Из сего огляда приймилисмо сербское *и* (вицу *wydzu*) и волоское *ѣ* (*аѣ, ав Erazm. Rotterd., аи, еѣ, ев*: спѣваѣ, *spiwaw*; душеѣ *dušev*) а *е* завсѣда в силѣ *је* або *е* употребляем (мое, *moje* земле, *zemle*, за-городе, *zahorodě, zahorodie.*) —

Поклони-ся Русалко наша низко Всечестному Сподареви Николѣ Верещинскому, що тебе звелѣѣ родитися, и всѣм що тя пристроѣли пѣснями на-

Малороссійскія пословици — Харьков 1833.

Приказки малороссійскія изд. Гребеньком. С. Петерб.

Войцеховича малороссійскій словарь помѣщенный в трудах моск. общества любителей Россійской словесности Ча. III. 1818. — — В извѣстіях росс. Акад. в книжцѣ 7. читаем що Академіеѣ куплений словарь „Малороссійскій поручен от Академіи Господину члену оной Николаю Павловичу Гибличу, и при нем двум любителям словесности, знающим

родними и Стариною; именно: Трудолюбивому Мирославоу Илькевичоу, — потом Православоу Каўкови, Ивану Бѣлѣнскому, Маркеллу Кульчицкому, Мѣнчакевичу — и иным; — честию най буде и слава, а в русских дѣлах най усерднѣйша подяка! — —

малороссійское нарѣчіе и согласившимся из усердія к общей ползѣ содѣйствовать в сем предпріемлемом трудѣ а именно Господину Капиисту и Князю Цертелеву.“

Пѣют також хорошо руским языком Че. Гуляка Артемовскій, Тома Падурра, — и инши. Про маленько мѣстця лише набилиняем о Грамматиках Павловского (Моск. 1818.) Лучкая (Slavo-Ruthena в Будимѣ 1830.) Левѣцкого (в Перемишли 1834) — одѣлах (Wacława z Oleska Pieśni polskie i ruskie ludu Galicyjskiego (у Львовѣ 1833) и Лозѣнського: Ruskoje wesile (в Перемишлях 1835.) —

ПЪСНЪ НАРОДНІ.

**Pjsně národnj gsau negpewněgsj základ oswěty,
žiwel wzdělanosti, podpora národnosti, štit
a ozdoba řeči.**

†Kollár w ohlašenj Zpiewanek.

ПЕРЕДГОВОР.

К народним руским пѣсням.

Нарід Руский оден з головних поколѣнь Славянських, в серединѣ меж ними, розкладає-ся по хлѣбородних окрестностях з ноза гір Бескидских за Д о н. Він найщирше задержеу у своѣх поведѣнках, пѣснях, обрядах, казках, прислівйох все, що ему передвѣцькі дѣди спадком лишили; а коли другіѣ племена Славян тяглими загонами лютих чужоплеменників печалені бували, и чясто питотпа власть рѣками криви теряних чяд пересякала, коли на послѣдок схилили вязи під окуви зелѣзні и лишили-ся самостоянства, Р у с ь заступлена була Бескидами, що ся на низу ланцями

повязали, и огоршена густими и великими рѣками, що як сестрицѣ почѣпляли-ся за руки. —

Гóри як велити, рѣки як сяннi *)), Славлянищина вколо Бѣлим-богом стерегли сѣдий передвѣк, злучали Русинів и серед нападів вражих були засѣком народа, не-чѣм їх так часто в пѣсньох поминают и величают. — Святая Русь була селом райских птиць и дивів; ясні небеса одѣвали ю чистою опанчею, мiр віддыхаў любовію — Рускій нарiд буў великим и величаним, порозумѣў обняў природу, чтиў и до серця ю пригортаў, и буў мири гаразд и любовь взаѣмна. — Сюда належат небиличні и обрядні пѣснѣ. — Хрест на землю Руску невнесено напрасно, и хочь мѣсто храмів звелися торонкіѣ церкви, священники спѣвали службу божую бесѣдою власною народа, не гороѣжилися, не ставилися панами, лише перед сотнями лѣт, як ще й днеська жили з мiрянами мов отец з дѣтьми, були ѣм другами, подѣляли смуток и радiсть під

*) Сян, полоз, смок — draco. — Примѣръ: *Матер вербогит*, словарь староческій, из X. столѣтя; издаи у Празѣ; — и *Rukopis kralédworský* в судѣ Любушинiм. — Се слово придержало-сь у нас доси у назвѣ рѣки під Перемишлем пливучой; бо дуже викрутом (вужем) иде.

їх низкими стрїхами. Не було, хтоби забераў давнїї поведїнки, и затираў з молоком виссанї чувства; проповїдачи витеребляючи богацьство, не перли чужої души в нарїд. Руский нарїд правое свїтловняў в сердца колокучї, а окрашаючи его поверхное лице влюбленими красотами, не запорочаў его внутрєнної чистоти цїло. —

Свїт ясний всякими барвами буйно, буйно процвиваў. Доокола рїзнї рукодїла ставали, перемишль зростаў широко и вступляў на вершок все зарїмно обнявши; барїство великое повязало Руский нарїд межи собою и с чужими поколїнями далеко и широко, нечїм и Русь вся напоўнена була имїнями безчислєнными и неперебраними статками. А коли Руський нарїд під верховодом Великого Князя в одно тїло їзрїто, гостинцї в ширь и вздоўж покопано, и правду з простих серць и давних поведїнкїв уставлено, а Руска земля честь и славу мала. В той час на ловах Бояни пускали по десять соколов на стадо лебебей, а з уст виливали почесну славу витязїв хоробрїх и уми поострювали мужеством, а умцї черкали золотими буквами пїснї и чуднїї казки; зо сотних церквїв Києва блищали золотїї хрести по над облаки, а по майданах воўновались тїми хоробрїх молодцїв; Князї сидячи в золо-

ХІІ

тих стільцюх велѣли отрубляти походи далекі, а зельзніѣ полки носадями орали море руское *) — нечѣм в обрядових пѣснях так много загадок о князях княгинях, о боярах о едамашках, о ковальчиках що золото купують, и о инчих ремѣсничках, которих у великой почести мали. —

Лиш скоро стали сварніѣ князѣ к рамоли ковати и Русь дробила-ся и падала а тьми торонкіѣ дивих орд набѣгали кровавими путями, и красні царини рускіѣ кіньскими орали копитами, а райскіѣ птицѣ сполошені улетѣли далеко — тай гараздиз ними. —

А коли Татари сѣрими воўками на земли рускій загниѣздили-ся, зійшла на ню недоля. Густіѣ осади трупами устелили, а рѣки крьюю ударили. Недосѣченного, невыполоненого міру бѣдні послѣдки, лишивши курища давних городів утѣкали в гори и засѣкали-ся у печерьох, и були в поўній неўгодѣ, без пристановища, принуцѣні з воўками сѣпати-ся о поживу и з бурянів варити страву. — Тут розродивши-ся сступали знова на долину, але сступали по новую недолю, бо були лукавіѣ гіснолюбцѣ, которі приставши до ворогів, чу-

*) Так давѣ звало-ся море чорное. Пестор.

женѣли, а здвигши-ся з ними ковали чѣпи своѣм братам. — Ночами отогували небеса луни горячих сел, а вѣтри заносили зойк стинаного и полоненого міру; а коли зоря розсвѣчала день бѣлий гонили гайдуки міран пиўсонних, на лань понужателѣв — із народа побратимого, томили гірш Татар, кривавий піт обливаў буйний полон, а глумлених тяглими роботами дротяними нагайкама наперано. Тим дѣлом Руси и в навалѣ — горести спиниў-ся и в журбѣ стаў думати над своєю недолею ужасною; но тая щораз ся перепоиїяла, потери учящали-ся, непевність була в имѣнїох гірко придбаних, пещоби и у власним житю и стільки любимоѣ родини, жінок, дочок та синів, на которых люті остроємі нападали яструби. —

Так много ужесноѣ недолеї віди — на протѣв буйні привиди руской души, и красна природа, зелені погаря, цвитуциѣ царини гноєні кістьома дѣв, ниви золотоколосі, поўні божого дару — а знова горблячіѣ-ся могили на рідних батьках, та братьох, тямка минулоѣ чести, гаразду, и великості Руси, — конче надѣляли руский нарід, вязали до любоѣ отчини и поперли го в виржитя, поўного дѣланія, и дикой бородьби с падею, и овін стераючий-ся, тягло дерся с кривавими грудьми, та иськаў привериѣня перѣшних щастливших веремєнь. —

XIV

Так нарід руский прославляў-ся, гарадуваў, бѣдиў-ся, бороў-ся, розбиваў тугу и надѣяў-ся, — таким конче и гадкам его и пѣсням бути. — —

В думах розцвивае лицарскими дѣламі буйність, звязана з перепоўненим внутреним призраком; они сут пайчесьѣйшим образом борючих-ся и загибаючих стратенцѣв. Из Запорожя лицарских дѣл гомін зашибаў-ся високими курганами по всей Руси, а з Бескидів и всяких сторон розбѣгали-ся мстиві молодцѣ за печальную неволю міран. Чистий воздух и красни окресности творили мір гарний и шпаркий, ум одѣвали буйними гадками, насадили в серця сильніѣ чувства и розцвиліѣ призраки, а Русии вьсо що видѣў, що терпѣў и що дѣяў виливаў словами, а виливаў з поўноѣ души; — а в яким уклаў-ся состояню в закорѣнках свого викопованя-ся з під намету горести и насилія, так строѣў и свій голос и своѣ спѣванки, и роздѣлиў їх як зажегнене свѣтло, в різнобарвих цвѣтах горющее; и се здвигло его ще вишче. — Мужацькіѣ думи суть по найбільшій части биличними, и воўнюют буйною тай дикою силою. Муж закликаний падею, славою, або справою народа, лишае родину що го любила, виплекала, вилелѣяла солодкими словами, їде на крѣвавий пир, сестри му коня виводят,